

Otvaranje Sueskog kanala i nova vojno-pomorska baza SAD u Arabijskom moru

Prema ocjenama zapadnih agencija ponovno otvaranje Sueskog kanala dat će nove podsticaje rivalstvu i nadmetanju na području pomorske moći između SAD i SSSR-a i to naročito na prostoru Indijskog oceana.

Sueski kanal, jedna od žila kucavica svjetskog pomorskog prometa, ponovo je otvoren (5. juna o. g.) upravo na godišnjicu trećeg arapsko-izraelskog rata (1967) i nakon punih osam godina stavljen u službu povezivanja morem naroda i država. U čišćenju kanala (dugog 171 km, zajedno s prilazima, širokog 180—220 metara i dubokog 52 stope, dozvoljeni gaz brodova najviše 32 stope) učestvovala su specijalne pomorske jedinice SSSR, SAD, V. Britanije, Francuske i Egipta. Tom prilikom iz kanala je izvađeno 750.000 protivten-

kovskih i protivpješadijskih mina, 3.000 bombi i veći broj drugih eksplozivnih sredstava.

Tvrdi se, naime, da je otvaranjem Sueskog kanala sovjetska RM došla u povoljniji položaj time što je omogućeno brodovima sovjetske crnomorske flote da doplove do o. Sokotre u Indijskom oceanu za oko 10—12 dana, dok su ranije ti brodovi trebali ploviti oko Afrike u trajanju od oko 40—45 dana. Radi se, dalje se ističe, o operativno-strategijskoj prednosti za SSSR i to u situaciji kad je (već od 1968. godine) V. Britanija najavila odluku da povuče svoje snage stacionirane istočno od Sueza i kada nosači aviona iz sastava VI flote SAD ne mogu, uslijed velikog gaza, da se koriste prednostima što ih pruža otvaranje Sueskog kanala za brže prebacivanje (u miru) pomorskih snaga.

Pri tome se zaboravlja (ili namjerno zanemaruje) činjenica da u predjelu Indijskog oceana SAD već imaju respektivne pomorske snage i da njihovo ojačavanje u tom oceanu ne zavisi naročito od prebacivanja snaga iz sastava VI flote, koje i onako imaju velike obaveze u Sredozemlju. Dijelovi pomorskih snaga SSSR-a u Indijskom oceanu otvaranjem Sueskog kanala dolaze u povoljniji položaj kako u pogledu njihova snabdijevanja tako i mogućnosti relativno brzog ojačavanja. Procjene, koje se čuju na Zapadu, kao po pravilu zanemaruju životne interese zemalja ovog regiona, naročito Indije, koje su kao pretežno nesvrstane i zemlje u razvoju zainteresirane za mir i jasno stavile do znanja da Indijski ocean ne može biti nikakav poligon za nadmetanje vojno-pomorske moći već zona mira, pa bi u tom kontekstu i otvaranje Sueskog kanala, koje u suštini ipak znači pobjedu stvari mira i međunarodne suradnje, prednostima koje pruža u plovidbenom i ekonomskom pogledu, trebalo da od svih i bude prihvaćeno kao podsticaj daljem učvršćenju mira, a ne kao povod za nadmetanje vojno-pomorskih sila. Stvari za sada ipak teku tako da se u Arabijskom zaljevu i Indijskom oceanu, kao jednom od težišnih područja svijeta od prvorazrednog značaja u pogledu nafte i tzv. petrolejskog puta i kao području od izuzetnog značaja za dalji razvoj zemalja u razvoju i politike nesvrstanih stalno pojavljuju nove manifestacije raznih pritisaka, naročito vojnih. U to svakako spada i najnoviji zahtjev SAD za upotrebu vojno-pomorske baze V. Britanije na otoku Masira. (Richiesta statunitense per l'uso della base Britannica dell' isola di Masiralli).

Krajem januara ove godine SAD i Oman su se sporazumjeli da se razvije vojno-pomorska baza na otoku Masira za potrebe SAD. Ovaj otok svojim položajem omogućava

Otok MASIRA na poziciji između Crvenog mora i Perzijskog zaljeva

onome tko ga posjeduje da kontrolira Adenski zaljev (vrata Suez a u Arabijsko more), zatim Omanski zaljev (vrata iz Perzijskog zaljeva za Arabijsko more). Isto tako ovaj otok čini kariku više u kontroli Indijskog oceana u odnosu na Diego Garcia i razvoj vojno-pomorske baze SAD i na tom otoku.

Na samom otoku Masira stacioniran je manji kontingent trupa V. Britanije čiji je prvenstveni zadatak da potpomaže sultana u borbi protiv oslobodilačkih snaga. Od instalacija na Masiri se nalazi britanski aerodrom (pista duga oko 2.800 m) i služi kao baza za Royal Air Force. Od strane Pentagona je ocijenjeno da otok svojim položajem i postojećim instalacijama pruža mogućnosti da se razvije u pomorsku i zračnu bazu SAD. Već sada, a naročito izgradnjom potrebne infrastrukture na ovom otoku bi se mogle bazirati zračne snage SAD za izviđanje, zatim za snabdijevanje teških bombardera, pa čak mogla postojati i mogućnost za prihvat raketnih podmornica na nuklearni pogon. Što se ove posljednje mogućnosti tiče, u navedenom napisu a izražavaju rezerve i to naročito u pogledu malih dubina mora u neposrednoj blizini najvećeg dijela ovog otoka, što je neprikladno za veće površinske brodove i podmornice.

Prema zvaničnim izjavama V. Britanije i SAD proizilazi da je Pentagon pokrenuo pitanje korištenja zračne baze V. Britanije na o. Masira za potrebe SAD i da u tom pogledu postoji suglasnost između ove dvije države. Naime, radi se u stvari, prema navodima u već pomenutom napisu, o tome da se sada formalizira i u praksi sprovede već ranije pokrenuta inicijativa SAD u cilju osiguranja što boljeg prisustva u tom području poznatom po izvorima nafte. Najprije je od strane SAD došlo do slanja naoružanja sultanu Omana, zatim do krupnijih poslova u tom pogledu, uključujući mogućnost isporuke i najnovije protivoklopne rakete »Tow« za potrebe sultanovih oružanih snaga. Sultan u borbi protiv progresivnih snaga u zemlji računa i na pomoć V. Britanije, SAD i Irana čije su i trupe učestvovala u borbi protiv oslobodilačkih snaga.

Ova najnovija aktivnost SAD za dobijanje baze na o. Masira dovodi se naročito u vezu sa nagovještajima

SAD o mogućnosti vojne intervencije i zauzimanju izvora nafte, odnosno stvaranjem materijalno-tehničkih i operativno-strategijskih prednosti za eventualan takav poduhvat.

Zaključujući prikaz o ovim najnovijim zahtjevima i pregovorima, »Rivista Marittima« daje i svoj komentar u kome ističe da će baza SAD na o. Masira predstavljati logičnu i neophodnu kariku u lancu baza SAD od Bahrama do Diego Garcia nužnih naročito za kontrolu vitalnih komunikacija u Indijskom oceanu, posebno pomorskih komunikacija za snabdijevanje natom. Suprotnosti i nadmetanja SSSR-a i SAD u pogledu kontrole i eventualne prevlasti u tom području svijeta bremenite su raznim opasnostima, koje su još teže i neizvjesne s obzirom na čitav niz okolnosti koje proistječu iz situacije na Bliskom Istoku, Cipru, povlačenju Grčke iz vojne organizacije NATO, odnosa između Grčke i Turske, situacijom u Portugalu, Etiopiji, na čitavom tom tzv. petrolejskom putu i južno-evropskom ratištu kojeg je ponovno otvaranje Sueskog kanala učinilo kraćim, ali ne i manje složenim.

Razvoj vojne baze SAD na o. Masira i kao detalj i dao dopuna sistema lanaca vojno-pomorskih baza koji se tako uporno i sistematski dograđuje na ovom neutralnom području svijeta ne može a da ne zabrine i ne postane predmet protesta i otpora progresivnih i miroljubivih snaga. Ovo je tim značajnije što je teško pretpostaviti da i u vrijeme detanta mjere za jačanje vlastitih pozicija jedne supersile na tom području neće dovesti i do adekvatnog odgovora druge strane, što u krajnjoj liniji dovodi do nadmetanja i jačanja onih snaga koje smatraju da se postojeći problemi u svijetu mogu rješavati primjenom vojne sile, osvajanjima, hegemonijom i sl.

Otvaranje Sueskog kanala svakako predstavlja, prije svega, doprinos miru i jačanju međunarodne suradnje i razmjene dobara i to je ono što bi trebalo da ima primat nad raznim vojno-pomorskim kombinacijama i nadmetanjima, koje su prisutne i koje, međutim, upravo u interesu mira i sigurnosti naročito pribrežnih zemalja Sredozemlja, Arabijskog mora i Indijskog oceana nikada i ničim ne bi trebalo potcijeniti ni zanemariti upravo u interesu mira u svijetu i njihovog daljeg pozitivnog razvoja.